18e Jaargang Zaterdag 21 November 1925 No. 930

DE KUNST

Een Algemeen Geïllustreerd en Artistiek Weekblad

Tooneel, Muziek, Beeldende Kunsten, Letteren, Bouwkunst, Kunstnijverheid, Tentoonstellingen, Kinematografie, enz.

— ABONNEMENT VOOR NEDERLAND — PER KWARTAAL FRANCO PER POST f 3.00 Bij vooruitbetaling. Losse nummers 25 cent. Voor het Buitenland wordt de prijs met 80 cent per 3 maanden verhoogd voor porto.

Directeur-Hoofdredacteur: N. H. WOLF
Letterk.-Redacteur: FRED. VAN MONSJOU
— BUREAU VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE —
AMSTEL 56 — — AMSTERDAM
— TELEFOON 48474 —

— ADVERTENTIËN 40 CENT PER REGEL —
Bij kontrakt bizondere voorwaarden
De advertentiën worden geplaatst over vier — kolommen van tachtig regels hoog —
Proefnummers steeds op aanvrage verkrijgbaar

MEDEWERKERS: H. BERSSENBRUGGE, PETER VAN DER BRAKEN, HENRY ENGELEN, ALFRED A. HAIGHTON, PIET VAN DER HEM, GUDRUN HILDEBRANDT, JAN KLOPPER, LEO LAUER, FREDERIK VAN MONSJOU, P. C. DE MOOR, J. K. RENSBURG, J. H. SPEENHOFF, J. J. VURTHEIM Gzn.

Frits Tartaud's Jubileum.

Het is voor den jubilaris een prachtige avond geworden: de viering van zijn gouden jubileum te Amsterdam. Wèl was de Hollandsche Schouwburg niet uitverkocht, maar — gezien de „groote konkurrentie" die het weldadigheidsfeest voor de zuigelingenklinieken, in het Concertgebouw, zijnen feestavond aandeed, — gezien de bijeenkomst van de Alliance Française en een groot feest in Bellevue, — was de schouwburg op dezen première-avond-tevens mooi bezet, en aan hartelijkheid heeft de huldiging niets te wenschen overgelaten. Ook vooral niet van de zijde van het publiek.

Toen Tartaud in het eerste bedrijf het tooneel betrad, werd hem een zóó langdurige ovatie gebracht, dat het scheen of hij zelf niet aan het woord zou kunnen komen . . . Eerst door sussen van eenige „verstandigen" kon het spel zijn voortgang hebben.

Daarna — na afloop van het stuk — de huldiging, even hartelijk als spontaan.

Nadat het doek over het derde bedrijf was gesloten en het applaus voor korten tijd was verstomd, ging het scherm weer vaneen en was het tooneel in een bloemhof herschapen, waarbinnen de jubilaris aan den arm van mevrouw Sophie de Vries werd opgeleid. Leden van de kommissie, de sociétaires van het Nieuwe Nederlandsch Tooneel, afgevaardigden van zustergezelschappen en de spelers in het jubileum-stuk, stonden rondom den jubilaris geschaard. En nadat een langdurig en warm applaus uit de zaal had geklonken, nam de sekretaris-penningmeester der kommissie, de heer N. H. Wolf, het woord.

Hij begon met den eere-voorzitter der kommissie, wethouder Wibaut, te verontschuldigen, die evenals wethouder Polak door amtsbezigheden: — de gemeenteraad behandelt de begrooting, — tot zijn leedwezen verhinderd was aanwezig te zijn. Ook de spreker, die dezen avond den eere-voorzitter zou vervangen, was onverwacht dringend naar het buitenland geroepen, — zoodat de kommissie, die zich ter huldiging van den heer Tartaud had gevormd, op het laatste oogenblik den heer Wolf had aangewezen om namens haar het woord te voeren, — eene taak die wèl aangenaam en vereerend is, maar die hij toch aarzelend had aanvaard. Spreker schreef over den heer Tartaud evenwel reeds ongeveer vijf-en-dertig jaar, — hij had hem, als oud-Rotterdammer, van uit Rotterdam het grootste deel van zijn artistieke loopbaan gevolgd, — het viel hem dus niet zoo moeilijk Tartaud's verdiensten te schetsen, al zou hij, eigenlijk: onvoorbereid, uit zijne herinnering moeten putten.

En dan herdacht hij dien grooten tijd, toen onder Le Gras & Haspels het Rotterdamsch Tooneelgezelschap hoogtij vierde; toen het aan de spits stond van de Nederlandsche tooneelgezelschappen en met eene Catharina Beersmans, de Haspelsen, de Faassen's, Le Gras, Van Zuijlen, voor geen buitenlandsch gezelschap, welk ook, behoefde onder te doen. Tartaud was toen een jonge man, — „Ik ben nòg jong!" interrompeerde de jubilaris, — hij speelde Herman in „Vorstenschool", en Alida Klein, toen nog niet getrouwd, speelde Hanna. „Maar hoe jonger ge werdt" — zoo ongeveer zei spreker — „des te grooter werdt ge als acteur. En dat neemt niet weg dat gij intusschen van smid tot koning en uw vrouw van naaister tot koningin werdt bevorderd."

Spreker herinnerde aan het tegenwoordige spel der

Tartaud's in „Vorstenschool" en noemde eenige der voornaamste karakters die de jubilaris in den grooten tijd van het Rotterdamsch Tooneel heeft gespeeld: in De Fourchambault's, in Galeotto, Severo Torelli, Marco Praga, Jean Roule in De Slechte Herders, — stukken, waarvan men tegenwoordig zelfs de titels niet kent, maar die toch uitnemende speelstukken waren. Hij herinnerde aan Tartaud's klassieke rollen: in Medea, in De Roovers (Frans Moor), — aan Weldoeners der Menschheid, — en noemde uit den allerlaatsten tijd vooral zijn Reeder Bos in Heijermans' „Op Hoop van Zegen", in welk werk mevrouw Tartaud ook zoo uitnemend de rol van Kniertje heeft gespeeld.

„Voor Rotterdam" — aldus de spreker ongeveer — „zijt gij wat Louis Bouwmeester voor Amsterdam was. Als gij morgen hier door de Kalverstraat gaat, zal misschien een enkeling u herkennen. Maar in Rotterdam zijt gij eene persoonlijkheid, een figuur, een karakter. En als ge daar over straat gaat, zegt elkeen — tot zelfs de straatjongen: daar gaat Tartaud,... zooals bij Bouwmeester's leven, als hij hier te Amsterdam uit wandelen ging, elkeen omkeek en zei: daar gaat Bouwmeester...!

Spreker sprak er zijn leedwezen voor uit, dat mevrouw Tartaud dezen avond hier niet aanwezig kon zijn: zij speelt te Nijmegen. Op haar advies heeft de kommissie, die in korten tijd nog een aardig bedrag aan hulde-bijdragen heeft bijeengekregen, een gouden schakelketting gekocht bij het gouden potlood, dat de Rotterdamsche vrienden den jubilaris de vorige week te Rotterdam hebben geschonken.

En daar de bloemen van den krans, dien de kommissie als herinnering aan dezen avond den jubilaris overhandigde, evenals al de bloemen van dezen avond, zullen vergaan, — bood zij hem, mede namens vrienden en bewonderaars, nog een fraai geaquarelleerd bloemstuk aan, ontsproten aan het talent van de Haagsche schilderes mevrouw Van Waning-Stevels, — benevens een album, waarin de handteekeningen der schenkers.

Daarna trad de heer Louis Saalborn naar voren, om hulde te brengen namens de sociétaires en de geëngageerde artiesten van het Nieuwe Nederlandsch Tooneel. Hij noemde het een eer voor het gezelschap, dat de heer Tartaud zijn gouden jubileum in hun midden had willen vieren en hij sprak zijne bewondering uit voor al de grooten, waarmede hij als Rotterdamsch artiest had samengewerkt. „Hoe langer men aan het tooneel is en hoe meer men die oude generatie ziet spelen, des te meer waardeert men hun spel," zeide spreker. En Tartaud schetsende als een artiest, voor wien hij bewondering had, zeide hij: „Gij zijt een acteur, die dadelijk tot het hart gaat van het publiek. Dat is eene gave, die wij jongeren ons nog eigen moeten maken." Namens alle leden van het gezelschap bood hij den jubilaris een zeer fraai marmeren beeld aan, voorstellende Nathan de Wijze, waarbij hij den wensch uitsprak dat de heer Tartaud zich thuis Nathan's wijsheid zou willen herinneren.

Als derde spreker trad de heer Louis de Vries naar voren, die een krans aanbood namens de directie van Het Schouwtooneel (directeuren A. van der Horst en Jan Musch), en die ook namens zichzelven een krans overhandigde, met woorden van waardeering, herinnerende aan zijn Rotterdamschen tijd, en met den wensch, dat de heer Tartaud het volgend jaar weer een eigen Rotterdamsch gezelschap zal hebben gevormd, zooals hij zoo vele jaren had gehad.

De heer Albert van Dalsum bracht een krans met de wenschen der artiesten van het Vereenigd Tooneel. Hij herinnerde aan het jaar dat hij te Rotterdam met den heer Tartaud had samen gespeeld en sprak zijne bewondering uit voor diens gaven.

Vervolgens kwam de rector van Unitas Studiosorum, de heer Kramer, en de praeses van het Studententooneel, de heer Kothe, hunne gelukwenschen aanbieden, vergezeld van een krans. De heer Kramer zeide Rotterdam wel een beetje te benijden, want al hebben wij te Amsterdam ook het Concertgebouw, het Rijksmuseum en..... het grootste aantal draaiorgels, — wij missen toch het genoegen een acteur als Tartaud geregeld te zien. Echter, daar de tooneelspeler ook veel reist in de provincie, hebben de studenten in hun vacanties, en later als zij zijn afgestudeerd, toch wèl gelegenheid de acteurs te leeren kennen. En zoo dankte hij ook Tartaud voor alles wat hij aan kunst zijnen landgenooten bood.

En tóen kwam het traditioneele jubileum-vers van den heer Lion van Lier met den dichter zelf naar voren, om het den heer Tartaud voor te lezen en toe te wenschen. „Want", zei de heer Van Lier, „als ik niet zèlf kom, wordt het wel eens weggemoffeld." Hij kende Tartaud vanaf zijn eerste optreden: ook onder de Van Lier's had de jubilaris gespeeld.

Mevrouw Sophie de Vries bracht bloemen namens de zusters en den broer van den jubilaris, en namens haar vader, den nestor Louis B. J. Moor; de heer Elias van Praag reikte bloemen namens Jaap van der Poll, Tartaud's vriend, wiens afwezigheid hij zeer betreurde. Ook was er een leêren handkoffer, — geschenk van een bewonderaar,

— (waarover hier achter het een en ander wordt gezegd), — en de sekretaris deed een keuze uit de telegrammen: van mevrouw Mann-Bouwmeester, die door ziekte van haar zoon verhinderd was; van Sophie Heilbron, Henriette van Kuyk, Pierre Mols, Folkert Kramer, van den opera-directeur Désiré Pauwels, en van anderen.

Ten slotte dankte de jubilaris.

De heer Tartaud verzocht den heer Wolf zijn dank over te brengen aan wethouder Wibaut, voor de eer die hij hem had aangedaan, door als eere-voorzitter der kommissie te willen optreden. Hij dankte vervolgens de kommissie, en in het bizonder haren woordvoerder, benevens de overige sprekers van den avond. Voor alle had hij een wèl-gekozen woord, — en ook richtte hij zich tot pers en publiek.

Aan de pers vroeg hij vooral te willen doen uitkomen, dat het hem bij zijne jubileum-viering niet om kommissies en de traditioneele enveloppe is te doen. In dezen tijd achtte hij het zeer bezwaarlijk dat er geld wordt bijeengebracht, — gelukkig heeft hij het ook niet noodig. Maar..... wèl is hij gesteld op volle zalen. Wat zijn optreden in dit milieu betreft, — ook zijnerzijds vindt hij het een eer, met dit jonge gezelschap, dat zich in zóó korten tijd een naam heeft verschaft, te mogen samenspelen. Hij noemde de opvoeringen van „Blanke Ballast" een triomf en hij is overtuigd, dat, als het gezelschap straks met dit stuk naar Rotterdam komt, de Groote Schouwburg te klein zal blijken. In den hem dezen avond geschonken gouden ketting zag hij een symbool: bij een vorig jubileum had hij van Rotterdam den gouden ketting gekregen dien hij dezen avond droeg. Hij zou beide kettingen aan elkander schakelen — en zoo zag hij in de toekomst, als hij een eigen gezelschap zal hebben gevormd, met het Nieuwe Nederlandsch Tooneel ook eene verbintenis Amsterdam—Rotterdam.

Ten slotte dankte hij alle aanwezigen voor hunne hartelijkheid hèm dezen avond bewezen, dien hij zéér geslaagd achtte en dien hij nooit vergeten zal. Na nogmaals de sprekers te hebben bedankt, barstte het publiek nogeens in een hartelijk applaus uit, — dàn viel het scherm over deze mooie en hartelijke huldiging.

* * *

Eene alleraardigste en echt hartelijke hulde is den heer Tartaud gebracht door den eigenaar van een bekende Amsterdamsche kofferfabriek, in den vorm van een geschenk, namelijk: een zéér fraaien, lederen handkoffer, vergezeld van een schrijven en een gedicht à la den Schoolmeester. In het schrijven staat, — zooals de heer Van Praag bij de huldiging meedeelde, — dat „omdat tooneelspelen en reizen zoo ongeveer bij elkander hooren", — de schenker den jubilaris een handkoffer aanbiedt, „dien hij gerust aan iedereen mag laten zien", doch waarbij hij dringend verzoekt zijn naam niet te noemen, „omdat het anders naar reklame riekt, en dan mist het geschenk zijn doel".

Deze fijne hulde was, als gezegd, vergezeld van een „gedicht", waarop geen kritiek mocht worden geoefend, want — zegt de schrijver — „ik ben koffermaker en geen dichter".

Toch vinden wij het aardig, er iets van te geven. Het begint namelijk aldus:

'k Zag het levenslicht te Rotterdam,
Ging daar op school en kwam
Daar later in de leer.
Mijn baas deed in koffers en zoo meer.
Hij woonde Coolsingel, hoek Aert-van-Nes,
En de zaak marcheerde best.
Mijn baas — die was een goeie vent:
Jan Boyen was zijn naam. Hij was bekend
Bij iedereen, maar vooral bij de komedianten.
Dit was de naam dien men destijds dien menschen gaf.
En door dien omgang en door de schouwburgbuurt
Had ik „vrij-af" in de komedie.
Niet op den laagsten rang, — o, neen!
Op den eersten, — d. w. z.... van boven af,
Daar zag ik ze spelen: de thans oude garde.
'k Herinner me goed: Tartaud zat in een boom,
'k Weet niet meer welk stuk, —
Maar hij schoot een Spanjaard zijn rechterhand aan [flarden.
Een anderen avond, — 'k vergeet het nooit, —
Tartaud stond op een luik. En Faassen,
De marqué, — een hoogepriester in de kunst, —
Zou Tartaud plots doen verdwijnen.
Dat was voor mij te veel. Ik riep zoo hard ik kon:
„Ga..... daar..... vandaan!..... Die fielt....."
Maar verder kwam ik niet, hoe gek 't mag schijnen, —
Ik kreeg een oorveeg... lang niet mis...
Van Bril — 'k vermeen: zoo was zijn naam —
Den oppasser-suppoost,... als ik mij niet vergis,...
Met de vermaning, dat, als ik dat wéér mocht lappen,
Men mij in hoogst-eigen persoon
Er heel gauw uit zou trappen.

En zóó gaat het „gedicht à la Schoolmeester" verder. De schrijver-koffermaker — zijn initialen zijn (dit willen wij wel verklappen:) J. F. V. — vertelt dan, hoe hij naar Amsterdam verhuisde, daar trouwde, en gelukkig met een vrouw die óók veel van theater hield. En samen gingen zij eens per week naar het Rotterdamsch Tooneel, „dat altijd bovenaan stond", — eerst

in den Hollandschen Schouwburg, daarna in het Paleis voor Volksvlijt, — en dat zij zich amuseerden bewees wel het feit, dat zij al hun kennissen overhaalden om met hen mee te gaan...!

Nooit hebben zij een avond overgeslagen. En nu Tartaud feestvierde, wilde de heer V. en zijne echtgenoote graag „de eersten" zijn die hem gelukwenschten.

Dan komt ook de wensch : dat energie en gezondheid steeds het deel moge zijn van den jubilaris, — en dat hij, met een eigen gezelschap, „weer van voren-af aan", den ouden roem moge deelen.

De dichter noemt zich met zijne vrouw : „twee bewonderaars van het ex-Rotterdamsch Tooneel".

De Fabriek Rutherford.

Tooneelspel in drie bedrijven, uit het Engelsch van miss Sowerby, door J. Kuijlman.

Als jubileum-stuk opgevoerd, ter gelegenheid van het gouden jubileum van den heer Frits Tartaud, door het Nieuwe Nederlandsch Tooneel, in den Hollandschen Schouwburg te Amsterdam.

Personen:

John Rutherford	Frits Tartaud
John, Richard } zijn zoons	Elias van Praag, Rien van Noppen
Janet, zijn dochter	Sophie de Vries
Ann, zijn zuster	Anna Sablairolles
Mary, vrouw van den jongen John	Marie Meunier
Martin	Carl Veerhoff
Vrouw Henderson	Antoinette Sohns

In plaats van het als jubileum-stuk bedoelde nieuwe werk van Jan Fabricius, heeft de gouden jubilaris Frits Tartaud, op aanraden van een Rotterdamsch tooneelkenner, het door de twintigjarige miss Sowerby geschreven, en véél vroeger gespeelde „Rutherford" gekozen. Dat hij zich daarbij voor een zéér moeilijke taak stelde, heeft de uitsluitend naar kunst, naar uitbeelding, naar karakter-verpersoonlijking en naar sterk spel vragende jubilaris, die zulk een stuk wilde hebben dat er voor hem een sterk sprekende en moeilijk te vertolken, zware rol in voorkwam niet overdacht. Tartaud, als volbloed tooneelkunstenaar, heeft alleen naar het „artistieke" deel gekeken, en niet bedacht dat het publiek, in dezen tijd, ook iets „vroolijks" wil zien. En „De Fabriek Rutherford" is dan ook een zwaar, doch..... zeer interessant probleem-stuk.

't Is hier de vraag: of Rutherford niet slachtoffer is van zijn ideaal.

Dat ideaal is: de fabriek Rutherford, erfstuk van zijn vader en van zijn grootvader, die de fabriek stichtte, terwijl hij, John, ze uitbreidde en uitbouwde. En nu wil hij dat ook zijn oudste zoon en naamgenoot hem zal opvolgen, zooals hij *zijn* vader opvolgde. — en aan zijn ideaal offert hij verder alles op, zonder aanzien des persoons.

Eene uitvinding van zijn zoon, die de fabriek groot financiëel voordeel zal aanbrengen, beschouwt hij als eigendom van de fabriek zèlve: met materiaal en met brandstoffen van de Rutherford heeft de jonge John zijne proeven gedaan. Er is trouwens een vervreemding gekomen tusschen vader en zoon, sinds deze met de dochter van een werkman is getrouwd. Ook zijn tweede zoon is hem niet sympathiek: die is geestelijke geworden en dus voor de fabriek verloren. En zijn oudste dochter, Janet, die als huisslooof haar moeder, die jong gestorven is, vervangt, haat haar vader om zijne opvattingen en om zijn afkeer van den werkman, — een reden, die vooral voor Janet geldt, omdat zij in stilte verloofd is met den meesterknecht der fabriek, Martin.

Over deze verhouding wordt in het stadje, waar de Rutherfords tot de notabelen behooren, veel gepraat, — zelfs in anderen zin dan in werkelijkheid het geval is. En als na eene scène met de dronken vrouw Henderson, wier zoon wegens diefstal van de fabriek is weggejaagd, de jonge Richard zijnen vader de verhouding van Janet tot Martin meedeelt, is beider lot spoedig beslist: aan Martin wordt eerst het geheim van John, wiens medewerker hij is, ontlokt, waarna hij wordt ontslagen, — en dáárna wordt aan Janet het vaderhuis ontzegd. Ook John verlaat nu het huis van zijnen vader, die hem zijne uitvinding ontstolen heeft. — doch niet nadat hij eerst nog wat reisgeld heeft meegenomen. En als dàn de oude Rutherford inziet dat hij alléén blijft met zijne schoondochter..... verzoent hij zich met deze, biedt haar kost en inwoning, — in ruil voor haar belofte: dat háár kind zijn opvolger zal worden.

Alle karakters in het stuk zijn door de twintigjarige schrijfster zeer scherp, en stèrk, geteekend. Zij worden door álle medespelenden, zonder uitzondering, voortreffelijk vertolkt. Voor het spel der acteurs en actrices was dan ook zéér veel waardeering; menigmaal werd de dialoog door applaus onderbroken. Het was, in Tartaud's regie, eene voorbeeldige opvoering, die het jonge gezelschap van het Nieuwe Nederlandsch Tooneel dan ook véél eer aandoet.

STADSSCHOUWBURG
N. V. Vereenigd Rotterdamsch-Hofstad-Tooneel
Directeur COR VAN DER LUGT MELSERT

Dinsdag 24 November - 8 uur **Else Mauhs** als gast in

NORA

Tooneelspel in 3 bedrijven door Henrik Ibsen.
Cor v.d. Lugt Melsert als Dr. Rank J. de Boer-v. Walraven als Mevr. Linde
J. Reule ..... „ Helmer P. Bron ..... „ Krogstad

Regie: **COR VAN DER LUGT MELSERT**

Prijzen van 60 ct. tot f 3.50, plus belasting.

De Zeven Joffers.

Kunstzaal Buffa & Zn., Amsterdam.

Van de Zeven Amsterdamsche Joffers — zooals de heer Johan Siedenberg, de eigenaar van de Kunstzaal Frans Buffa & Zonen, het vriendinnenkransje der zeven Amsterdamsche schilderessen geestig doopte, — is er sedert eenige jaren een getrouwd: de portret- en stilleven-schilderes Betsy Osieck. Zij is in het huwelijk getreden met den bekenden kunstvriend en -verzamelaar mr. H. K. Westendorp, en zij heeft haar kunst daardoor, gelukkig, niet behoeven op te geven, — integendeel. Doch de andere zes hebben heur jofferschap, mèt heur onderlinge vriendschap, weten te bewaren, en zij stellen nu met de haar „ontrouw geworden joffer" in de bovengenoemde kunstzaal heur werk ten toon.

Er is een zekere overeenkomst tusschen het werk van deze zeven dames, — al is heur palet ook tamelijk verscheiden en al behandelden zij niet allen hetzelfde onderwerp. Doch eene mej. Van Regteren Altena en eene Coba Ritsema hebben ieder iets eigens, wel is waar, doch daarnaast vertoonen zij in heur werk toch eene groote overeenkomst. Coba Ritsema is misschien iets sterker van kleur, mej. Van Regteren Altena weer iets fijner, iets gevoeliger: doch van de laatste doen een bloempotje met cactus (no. 13), een groene vaas (14) en een stilleven „schrijfgerei" (15), in kracht van kleur niet onder voor de stillevens en de bloemen, welke haar, als koloriste bij uitnemendheid bekende, kunstzuster Coba Ritsema inzond. Haar zuiverheid van kleur, vooral in no. 19 en 20, is echter te roemen boven die der meeste overigen. En ook geeft zij veel atmosfeer, — eene eigenschap die men in de eerste plaats ook vindt bij de zéér verdienstelijke Jacoba Surie, die met stillevens en een jongensportret, — haar specialiteit, — zeer goed voor den dag komt. De plank met schildersgerei (no. 24) en de fleschjes (no. 23) zijn zeer geslaagd: kleur en schikking zijn natuurlijk en smaakvol, — en in de studie van een jongen tusschen bloemen heeft zij een moeilijk vraagstuk opgelost, — eene opgave, die zij zichzelve met veel durf heeft gesteld.

Een van kleur zeer levendig schilderijtje is het stilleven met Spaansche kruik van mevrouw Westendorp-Osieck. Prachtig is hier het diepe groen met de blauwe reflexen. Daarentegen zijn de Haringen (no. 10) en een stilleven met schelvisch minder geslaagd: de schilderes heeft zich hier te veel laten afleiden door het licht en de kleurwerking en is daardoor aan stof-uitdrukking te kort geschoten. Doch haar portret van haar vriendin en kunstzuster Lizzy Ansingh maakt alles goed: fijner, en tevens expressiever pastelteekening kan men zich niet denken. Hier ligt àl de gedistingeerdheid in, die geportretteerde èn portretschilderes eigen zijn, — dit is een werk dat alléén kon ontspruiten aan eene kunstenares van hooge beschaving en van fijn gevoel. Het is het glanspunt der tentoonstelling.

De door Ans van den Berg geëzposeerde bloemstukken zijn meerendeels van vroegere tentoonstellingen bekend. Sterk van kleur zijn de riddersporen (no. 6), zeer fijn is de witte camelia (no. 4). Ook het bloemstuk no. 7 is om zijn fijnen zilvergrijzen toon te waardeeren.

Is er dus vooral tusschen de vijf genoemde schilderessen — naar men ziet — ook wat de door haar behandelde onderwerpen betreft, veel overeenkomst, — de beide andere dames volgen een geheel anderen, eigen weg: Lizzy Ansingh, de schilderes van poppen-kompositie, portretten en interieurs, en Nelly Bodenheim, de fijne verluchtster van kinderboeken vooral, die met een zeer eigen procedé van hand-weefwerk voor den dag komt.

Lizzy Ansingh heeft, buiten het gecatalogiseerde, nog verschillende kleine werken ingezonden. De catalogus vermeldt er namelijk slechts een drietal.

Een van haar oudere werken, — een apothekerswinkel, met een ouden apotheker er in, een kind dat een recept komt brengen, en een bultenaar die als bediende fungeert, — doet de vermaarde kunstenaar's nu helaas juist niet van haar sterksten kant kennen. Wel heeft het interieur veel atmosfeer, is de oude „toon" goed getroffen, — maar het is wat kleurloos, doodsch, en het steekt sterk af bij haar latere, en vooral veel geestiger, werken.

Van deze laatste krijgt men fijne proeven te zien in „De Oud-Indisch-gast", de „Wijsgeer", en „De Schrik" vooral, — eene kompositie vol fantazie en meesterlijk van kleurenbouw. Er zijn ook kleinere poppen-kompositie's. Zéér geestig is vooral die kleine kompositie: „Het Torntje", van vroeger velen nog wel bekend. En van Nelly Bodenheim's zeer persoonlijk talent zijn de op grof stramien „geweven kompositie's" van Russische danseressen, van dans-tooneelen en van fantastische figuur-groepen, het resultaat. Héél fijn is de kompositie „Vlinders". Andere, zonder bekende titels, maar van kleur en teekening zeer beschaafd en kunstvol gekomponeerde tafereelen boeien eveneens, zooals die van twee en met vier danseressen.

De „zeven joffers" komen met heur tentoonstelling zeer belangwekkend voor den dag. Men verzuime niet vóór 30 November ze te gaan bezoeken.

N. H. WOLF

De Verliefde Maharadja.

Klucht-operette in drie bedrijven, tekst van Otto Härting, liedjes van Eugène Beeckman.

Voor het eerst opgevoerd in het Grand Théâtre te Amsterdam, op Donderdag 19 November 1925.

Personen

Waldemar Neumüller, fabrikant	Louis van Dommelen
Frieda, zijn vrouw	Ellen Wiarda
Victor, hun kinderen	Adolf Rijkens
Lisy, hun kinderen	Jeanne Verkade
Lo, cabaret-artieste	Dina Verstraeten
Werther, haar partner	Jan C. de Vos Jr.
Daisy Colman	Sophie Stein
Sombrat Phra Paramander	Jean Stapelveld
Hondrimat, zijn grootvizier	A. de Rijt
Pereboom, vriend van Waldemar	Louis Chrispijn Sr.
Mina, dienstbode bij Neumüller	Bets van Berkel
Schmidtje, boekhouder	Huib. Orizand
Een Kellner	Huib. Orizand

Een totaal uitverkocht huis, — geen plaats onbezet, — zóó begon de reeks voorstellingen, die Donderdagavond 20 dezer aanving in het Grand Théâtre aan de Amstelstraat, van de nieuwste klucht-operette „De Verliefde Maharadja".

En dat het werk is ingeslagen, — dàt kunnen wij verzekeren!... Intrige, spel, vertolking, en vooral de aardige liedjes met muziek van onzen stadgenoot Eugène Beeckman, den talentvollen toonkunstenaar, deden het uitmuntend. Men zal dat begrijpen als men verneemt, hoe aardig dit — weleens vroeger gebruikte gegeven hier is verwerkt en hoe de trucs zijn toegepast, tot groot vermaak van de toeschouwers.

Een paar boemelvrienden van middelbaren leeftijd zijn te Hamburg in eer en deugd verzeild geraakt in het gezelschap van een aardig danseresje en haar verliefden partner. En daar de laatste in wat kennelijken staat verkeert, gaat het danseresje in alle eer en deugd met de heeren mee naar hun hotel en slaapt in het bed van mijnheer en mevrouw, welke laatste den volgenden dag óók uit Bitterfeld te Hamburg zal aankomen, om een daar met de boot uit Amerika arriveerend nichtje te verwelkomen.

Als den anderen morgen de vrienden: de fabrikant Neumüller en zijn zakenvriend Pereboom, het meisje verzoeken nu eindelijk op te staan en de kamer te verlaten, daar mevrouw elk oogenblik in Hamburg kan worden verwacht, ontspint zich zulk eene tijdroovende — maar heel aardige! — scène, dat het voor Neumüller te laat wordt om op tijd aan den trein te zijn..... zoodat mevrouw Neumüller aan het station arriveert en haar man misloopt, waarom zij zich alléén met haar dochter Lisy rechtstreeks naar het hôtel begeeft. Het danseresje Lo springt echter nog steeds half-naakt in de hôtelkamer rond. En als mevrouw eenmaal binnen is, weet Pereboom Lo met een trucje in een zijkamer achter het gordijn te krijgen. Doordien zij echter hoort wat er tusschen hem en mevrouw Neumüller gesproken wordt, schiet zij telkens in een lach, — wat Pereboom weer tracht te maskeeren, zoodat mevrouw Neumüller de situatie verdacht begint te vinden..... Als dan op een zeker moment ook de partner naar binnen komt stormen om zijn partnerin te zoeken, en hij Lo achter het gordijn hoort, stopt Pereboom ook hèm in de zijkamer

Eugène Beeckman.

en — hij hoopt dat zij en Neumüller dan veilig zullen zijn. Doch Pereboom heeft te vroeg viktorie gekraaid: het tweetal verraadt zich, — Lisy ontdekt hen beiden, en..... nú is de verwarring geschapen. Om de situatie te redden stelt Pereboom het danseresje als..... „eene verrassing" voor, — namelijk: het reeds lang aangekomen nichtje uit Amerika. En de partner moet zich voordoen als haar broer, die (geen!) Engelsch kent, maar die Amerikaansche foxtrotts kan zingen. En Beeckman heeft de geestige en geestig geïnstrumenteerde muziek daarvoor gemaakt, en Dientje Verstraeten en Jan C. de Vos Jr., die ook de regie van de opvoering heeft, zingen ze aardig en dansen uitstekend.

Dan, onverwacht, komt Neumüller thuis. En nu begrijpt men wat gebeurt. Hij valt om van den schrik als hij hoort dat Lo door Pereboom als zijn nichtje wordt voorgesteld, en de partner als zijn neef. Tot welke geweldige verwarringen dit alles aanleiding kan geven, kan men zich indenken. Het publiek brult het uit.

Jan C. de Vos Jr.

Jean Stapelveld

Louis van Dommelen

Sophie Stein

Louis H. Crispijn Sr.

Bets van Berkel

Ellen Wiarda

Jeanne Verkade

A. van Rijt

Adolf Rijkens

Moderne Literatuur.

Tchi-Mè. - Zeven Meisjes in Zwitserland.

Wanneer Tchi-Mè, een boek van Hélène Lamande Vries, haar eersteling is, — iets, dat mij als zeer waarschijnlijk voorkomt, — dan heeft zij daarmede een gelukkig debuut gemaakt. Niet omdat wij eene groote schrijfster blijken gewonnen te hebben, maar louter en alleen om den eenvoud en de oprechtheid, waarmede zij heeft geschreven.

Tchi-Mè is de naam van eene woning tusschen de Zwitsersche bergen, die gedurende eenigen tijd door zeven Hollandsche jongemeisjes wordt bewoond. Met behulp van een klein Zwitsersch dienstmeisje, — zoo'n soort van August de Domme, — voeren de dames op zeer gemoedelijke wijze haar huishoudentje. De toppen van het verhaal zijn de beschrijvingen van twee bergtochten, die de meisjes onder geleide van een ervaren gids ondernemen. Daar tusschen wordt dan beschreven hoe door de jongedames in hare primitieve omgeving wordt geleefd, af en toe afgewisseld door een causerietje over de vrije vrouw en het huwelijk, terwijl een bezoek op-een-zeer-ongelegen-oogenblik van eenige Engelschen het komisch intermezzo vormt.

Het boek geeft een alleraardigsten kijk op het samenwonen der zeven vriendinnen, waarvan de oudste, die de „Reine" wordt genoemd, zes-en-twintig jaar, en de jongste, de „Baby", achttien jaar is.

Men kan hier en daar natuurlijk wel aanmerking maken op kompositie en taal, — bij voorbeeld betoogen, dat men van Zwitserland zoo weinig te hooren krijgt, — maar wij geven het gaarne cadeau, voor de frischheid en pretentie-loosheid van het geheel.

Ik vertel verder van het boek, dat met aardige foto's is geïllustreerd, niets meer, maar beveel het bij jong en oud, bij allen — om met de schrijfster te spreken — die Zwitserland liefhebben (hetzij uit eigen aanschouwing hetzij door lektuur), ter lezing aan.

Ten slotte één raadgeving aan de schrijfster, voor het geval zij op den aangevangen auteursweg wil voortgaan. Tracht zooveel mogelijk mooi klinkende, maar valsche beeldspraak te vermijden. Er staat bij voorbeeld ergens: „Het dal *lag* als in een bodemlooze put". Hoe kan iets *liggen* in een *bodemlooze* put? Desnoods „hangen" zou nog gaan.

Ik wensch den vriendinnen voor een volgend jaar gaarne een even gezellige reis, en ik hoop, dat in dat geval Hélène Lamande Vries de ambitie zal hebben hare reisherinneringen weder te boek te stellen. De Uitgeversmaatschappij Elsevier zorgde voor eene aardige uitvoering.

H. P. VAN DEN AARDWEG

Radio Concerten en Dansmuziek
Radio Opera's en Tooneel
Radio Lezingen en Nieuwsberichten

ontvangen met een **GLOBE'S CONCERT RECEIVER** zooals geleverd aan Tuschinski-Theaters te Amsterdam en Rotterdam.

Geven een waar genot

Onze toestellen munten uit door een buitengewoon eenvoudige afstemming en door geschiktheid van ontvangsten van alle golflengten. Men vrage nadere inlichtingen bij den importeur

Fa. R DE GORTER - AMSTERDAM
16, WALDECK PYRMONTLAAN - TELEFOON 28582

Nederlandsche Cabaret-Kunst te Kopenhagen.

Onze populaire liedjeszanger Paul Collin, die reeds menig engagement in Denemarken's hoofdstad heeft vervuld, treedt daar ook thans weer op en wel te zamen met den veelbelovenden komponist Hans Kauffmann en Trucelnpejer, een aanvallig zangeresje. Dit trio maakt in het cabaret „Bonbonnière", aan de Vesterbrogade, in de revue van het huis, sedert twee maanden een nummer als Montmartre-straatzangers en oogst er avond aan avond een geweldig succes. Twee weken geleden kwam er een nieuwe revue, „Up i Pari" betiteld, doch het nummer van ons drietal bleef hetzelfde.

Bovendien zingt Paul Collin nu ook nog, door Hans Kauffmann aan den vleugel begeleid, twee door den laatstgenoemde gekomponeerde cabaretliedjes, die hier te lande reeds eerder werden gezongen, t. w. „Het Slimme Besje", woorden van onzen mede-redacteur Frederik van Monsjou, en „De Eeuwige Jeremiade", woorden van Jan Rot, in het Deensch overgezet door Axel Gerolf. Dat kwam zoo:

De beide artiesten droegen den directeur van de „Bonbonnière" bij gelegenheid eenige van Kauffmann's liedjes voor, en hoewel hij van de woorden niets verstond, was hij over het effekt der hierboven genoemde twee liedjes zóó opgetogen, dat hij er op stónd dat zij er in de nieuwe revue een apart nummer van zouden maken. Dit is nu gebeurd, en het succes is enorm.

Het is zoo goed als zeker dat Paul Collin binnenkort met een gemengd Nederlandsch-Fransch re-

pertoire ook weer eens naar ons land komt. Hans Kauffmann zal hem dan als accompagnateur vergezellen.

Anny Rawnikar.

De jonge Hongaarsche danseres, die, met een Nederlander gehuwd, sedert eenige maanden in onze hoofdstad woont, is in haar geboorteland eene bekende kunstenares. Anny Rawniker — zoo luidt haar meisjesnaam, en onder dezen naam trad zij ook reeds op in de Tuschinski-Theaters te Amsterdam en te Rotterdam, in het City-Theater te 's Gravenhage en in het Cabaret Frigge te Groningen, — Anny Rawniker ontving haar opleiding in haar geboortestad Boedapest, aan de dans-akademie van mevrouw Littke Karzin. Zij debuteerde daar in het Scala-Theater en ontving kort daarop een engagement te Weenen, aan het bekende Rhonacher-Theater, waarna zij te Praag in het Alhambra optrad. Haar dansen trokken algemeen de aandacht, zoodat zelfs eene verbintenis aan het Apollo-Theater te Rome niet uitbleef.

Anny Rawnikar

Achtereenvolgens trad de nog jonge danseres nu in verschillende steden van Frankrijk op: Marseille Lyon, tot zelfs in het verwende Parijs, — waarna België een beurt kreeg, met Brussel, Luik, Antwerpen, enz. Het scheen een formeele tournée door Europa te zullen worden: hare dansen althans voerde zij uit zoowel in Italië als in Zweden, in Hongarije en Tsjecho-Slovakije als in Duitschland, Denemarken en Noorwegen. Vervolgens kwam zij in Madrid, in het Palace Teatro, — in London, in het Colosseum, — in Nederland: Rotterdam, Amsterdam, Den Haag, Groningen. Te Amsterdam maakte zij kennis met..... een Hollander. En na een korte tournée door Duitschland, waar zij nog verschillende engagementen had af te doen, trouwde zij, eenige maanden geleden, te Amsterdam en werd..... Nederlandsche.

In mevrouw Anny Rawniker ziet ieder kenner van de danskunst een volleerde danseres. Zoowel het oude, klassieke Italiaansche ballet beheerscht zij, als de moderne, klassieke dans, naar de opvattingen van Duncan en Dalcroze. Haar programma is zeer veelzijdig, maar vooral het melodieuse trekt haar aan. Zij danst een wals van Moskowski, een pizzicato uit het ballet „Sylvia" van Léo Delibes, een serenade van Jan Kubelik. Op muziek van Ralph Erwin heeft zij een groteske gekomponeerd, evenals op muziek van Byrues Winne; naar F. D. Marchetti danst zij „Leben und Lieben", en ook vertolkt zij Blumenberg's Gavotte. Maar vooral heeft zij veel succes met haar „Feuertanz", op muziek van V. J. Ascher, voor welke fantazie zij werd geinspireerd door een grooten brand in haar vaderstad, tijdens den beruchten kommunistischen terreur een viertal jaren geleden.

Anny Rawniker blijft, hoewel zij gehuwd is, hare kunst beoefenen. Wij zijn er zeker van, dat haar nog een móóie toekomst staat te wachten.

VERWACHT

BINNENKORT

DICK TURPIN

FOX-FILM

De Russische viool-virtuose
Mlle Margosha

De Russische Solo-danseres Klawdija Gorewa

Monte Blue en Marie Prévost in „Debureau, de Afgod van Parijs',

Monte Blue en Mary Prévost

Willard Louis en Mary Prévost

Twee tooneelen uit de uitnemend gespeelde en belangwekkende film „Debureau, de Afgod van Parijs", die deze week in het Rembrandt-Theater wordt vertoond, met een Russisch ballet en eene Russische viool-virtuose, op het door Peels gedekoreerde tooneel.

Hôtel
CALIVADA

O, Fledermaus, O, Fledermaus,
In de „Fledermaus" vertoeven
Brengt u in een goede bui.
Want ge geeft aan 's levens zorgen,
In de „Fledermaus" de brui.
Kettingstraat 13 — Den Haag.

H. Munniks, Bloemenmagazijn
Rembrandtsplein 60 — Amsterdam
Telefoon 30385
Speciaal voordeelig adres
voor Artiesten en Tooneeldirecteuren

DE
VERLOREN
WERELD
FIRST NATIONAL
FILM

REMBRANDT-THEATER

Deze week een groot gala-programma waarover heel Amsterdam zal spreken SACHA GUITRY, geïnspireerd door de hoofdfiguren in PALJAS en LA TRAVIATA, bouwde op 't thema van La Traviata een filmwerk op, getiteld:

DEBUREAU DE AFGOD VAN PARIJS

Richard Heuckeroth zorgt met zijn orkest voor een schitterende muzikale illustratie
Op het Tooneel HET RUSSISCH KEIZERLIJK BALLET
Klawdija Gorewa - Iwan Kireëff - Alexander Sakselin
Solo-Dansers van het Keizerlijk Maria Theater te Petersburg
MLLE MARGOSHA - ALI PEPINI
Viool-Virtuose Concert-Zangeres
Schitterende Costumes - Rijke Decors
Geen Toegang voor personen beneden de zestien jaar